

АНДРЕ МОРОА
ИЗ „ЖИВОТА НА ХОРАТА“
ГЛАВИ ОТ ВСЕМИРНАТА
ИСТОРИЯ, ОТПЕЧАТАНА
ПРЕЗ 2027 ГОДИНА ОТ
ИЗДАТЕЛСТВОТО НА
ТОМБУКТУСКИЯ
УНИВЕРСИТЕТ

Превод от руски: Цвета Христова, 1968

chitanka.info

- 1984 — извънредни събития на Земята
- 1989 — издаване на трактата „Животът на хората“ на Уран
- 2012 — първото земно издание на превода „Животът на хората“

Когато в края на 90-те години на ХХ век между Земята и по-голямата част от другите планети се установиха дружески отношения, учените на Земята пожелаха да сравнят своите теории и хипотези с теориите на колегите си от другите светове. Това съпоставяне се сблъскваше понякога със значителни трудности, тъй като забележителните физици на Венера, Юпитер и Марс, както е известно, не възприемат нито светлинните, нито звуковите сигнали и живеят в свят на особени лъчения, за които ние нищо не знаехме. Но теорията на сетивните еквиваленти бързо се разви и днес, в 2021 година вече можем да преведем на земния език практически всички езици на слънчевата система, с изключение на сатурнианския.

Едно от най-интересните събития на нашата епоха беше запознаването с трудовете на учените от другите планети, посветени на нас, жителите на Земята. Хората не са и подозирали, че от милиони години естествоизпитателите на Марс, Венера и дори на Уран ги наблюдават с помощта на доста по-чувствителни уреди от нашите.

Земната наука по онова време е била много изостанала в развитието си от науките на съседните планети, освен това човешките органи не са възприемали радиоактивните излъчвания, с които са си служили наблюдателите, ето защо хората не са могли да знаят, че дори и в най-интимните моменти на живота им понякога са се озовавали в зрителното поле на някакъв небесен свръхмикроскоп.

Днес всеки образован човек може да се запознае с трудовете на учените от другите планети в Централната библиотека на Междупланетното дружество; те са особено полезни за младите хора, които смятат да се посветят на науката: трудовете са интересни сами по-себе си, но главно — те ни учат на мъдра скромност. Когато видиш до какви невероятни заблуждения са стигали тези висши същества, толкова мъдри и въоръжени с такива чудесни уреди, неволно се връщаш към нашите собствени тълкувания и се питаш — а не сме ли и

ние гледали на животните и растенията от нашата планета точно така, както, да кажем марсианците на нас?

Особено внимание заслужава поразителният случай с уранския учен А. Е. 17, автор на книгата „Животът на хората“, публикувана за първи път през 1989 година. Преди великата война тази книга се е смятала за образцова и е била широко разпространена в съответните преводи не само на Уран, но и на Марс, и Венера. Днес тя е вече достъпна и за нас, тъй като всред всички наши чуждопланетни братя по разум, оказа се, че уранците имат зрителни органи, сходни с човешките и поради това техният език сравнително лесно се поддава на превод.

В продължение на половин година експериментите, провеждани от високоуважавания А. Е. 17 са предизвиквали объркване по цялото земно кълбо. Разполагаме с публикуваните в земните вестници през оня период отчети за събитията, а така също със спомени на очевидци.

По-долу даваме:

а) кратко описание на събитията, регистрирани на нашата планета през оная паметна година.

б) тълкуването им и изводите, направени от прославения А. Е. 17 въз основа на извършените от него опити.

НЕОБИКНОВЕНА ПРОЛЕТ

През март 1984 година много наблюдатели по цялото северно полукълбо отбелязаха поразителни аномалии в атмосферните явления. Въпреки тихото и ясно време в определени и точно ограничени райони се извиха урагани с невероятна сила. Капитани на параходи и щурмани на самолети съобщиха в Метеорологичния център, че компасите им за няколко минути без всякакви видими причини сякаш се побъркали. На много места хората забелязали нещо като сянка от огромен облак да пълзи по земята, макар на небето да нямало никакво облаче. Във вестниците се появиха интервюта с учени-метеоролози, които заявиха, че отдавна са предвиждали подобни явления, че те са били предизвикани от слънчевите петна и че всичко ще се нормализира, когато настъпи равноденствието. Но ето, то настъпи, а събитията взеха още по-необясним характер.

ТРАГИЧНО ПРОИЗШЕСТВИЕ В ХАЙД-ПАРК

През третата неделя на април много мъже и жени се тълпяха, както обикновено, край Мраморната арка, за да послушат ораторите. Изведнъж всички видяха над главите си нещо като сянка, сякаш между Слънцето и Земята се бе появила тайнствена преграда. След няколко секунди на около триста-четиристотин фута от оградата, нейде в центъра на парка, почвата внезапно се издигна. Дърветата бяха изскубнати с корени, хората повалени и затрупани с пръст, а ония, които стояха извън зоната на катаклизма, с ужас и недоумение видяха, че в земята се е появила огромна яма дълбока най-малко триста фута, като изхвърлената пръст е образувала до нея хълм със същата височина.

На другия ден, когато почна разследването един от полицаите даде следните показания:

„Всичко изглеждаше така, сякаш някакъв гигант бе копнал земята в средата на парка с огромна лопата. Да, сякаш някой бе забил в земята лопата и изсипал пръстта, защото в единия край ръбът на ямата беше гладък, а в другия, където се бе появил хълмът, пръстта беше рохкава, свличаше се и от нея се подаваха глави и разсечени тела.“

Около триста души, разхождащи се из парка, бяха погребани живи. Ония, над които пластът пръст се оказа по-малък, успяха макар и с мъка да се измъкнат на повърхността. Някои от тях, побъркали се от внезапното силно изживяване, с дивашки викове се втурнаха надолу по склона от рохкава пръст. И тогава на върха на хълма се появи фигурата на проповедника на Армията на спасението, полковник Р. У. Уърд, който с поразително присъствие на духа, изтърсвайки пясъка от косата и дрехите си, извика:

— Аз ви разправях, братя! Вие се покланяхте на лъжливи богове и ето истинският бог се разгневи на своя народ и тежката десница на господ-бога ви нанесе удар...

И действително, това необикновено явление толкова приличаше на божи съд от Свещеното писание, че дори мнозина върли скептици от присъстващите мигновено повярваха и от този ден започнаха строго да изпълняват всички предписания на църквата.

Това произшествие накара мнозина да променят мнението си за лондонската полиция. Дванадесет полицаи се втурнаха към мястото на катастрофата и мъжки се заеха да изравят затрупаните. Някой веднага бе съобщил по телефона на военните власти и пожарната служба,

полицейският комисар Кларкуъл пое ръководството на спасителните операции и само след четири часа Хайд-парк прие отново нормалния си вид. За съжаление, двеста души все пак загинаха.

Учените, опитвайки се да обяснят катастрофата, даваха най-противоречиви тълкувания. Като се изключи теорията за свръхестествено вмешателство, версията за земетресение изглеждаше най-разумна, но и тя бе отхвърлена, понеже нито един сеизмограф не бе отбелязал трус. Въпреки това широката публика беше напълно удовлетворена, когато експертите заявиха, че, изглежда, все пак е било земетресение, но земетресение от съвсем особен вид, което те нарекоха „вертикален хълмообразуващ сеизмичен взрив“.

КЪЩАТА НА АВЕНЮ „ВИКТОР ЮГО“

Катастрофата в Хайд-парк бе последвана от много други аналогични произшествия, на които обаче не бе обърнато достатъчно внимание, понеже нямаше човешки жертви. В различни райони на Земята също така внезапно се появяваха странни хълмове, надвиснали над дълбоки ями със стръмни, гладки стени. Някои от тия хълмове са се запазили и до днес. Но тайнствената лопата, явно уморила се да разравя земята в безлюдни местности, за съжаление, се зае с жилищата на хората.

Към пладне на 24 април странен шум изненада всички парижани, намиращи се по това време в района между Триумфалната арка и булевардите „Великата армия“, „Марс“ и „Анри Мартен“. Едни свидетели сравняват този шум със стърженето на трион, а други — със съскането на много тънка, но мощна струя пара.

Хората, намиращи се в момента срещу къща номер 66 на авеню „Виктор Юго“, видяха как огромна полегата пукнатина разрязва зданието; къщата се разтърси, заклати и внезапно цялата ѝ мансардна част, където се помещаваха стаите за прислугата, рухна, сякаш от чудовищен удар. Живеещите в долните етажи наизскачаха изплашени по прозорците и балконите. Зданието беше буквално разрязано на две, но долната му част за щастие не се срути. Когато спасителите се изкачиха по стълбите до пукнатината видяха пред себе си равен, полегат разрез направен от някакво неизвестно оръдие. Сякаш невидим бръснач бе минал по права линия през дървеното стъпало, през метала на перилата и килимената пътека. Всичко, изпречило се на

пътя му — мебели, килими, картини, книги — всичко беше разрязано също така акуратно. По чудо нямаше жертви! Стаите за прислугата бяха празни, защото беше време за обед. Само на четвъртия етаж спеше девойка. Креватът ѝ бе разсечен по диагонал, но разрезът бе минал на милиметър от краката на прислужницата — тя не почувствувала никаква болка, само кратък удар като от електрически ток.

И това произшествие получи най-различни обяснения. Пак се появи сеизмичната версия. Впрочем, някои вестници обвиниха архитекта и собственика на къщата, че са използвали недоброкачествени строителни материали.

СТРАННИ ПРЕМЕСТВАНИЯ

Както и катастрофата в Хайд-парк, произшествието на авеню „Виктор Юго“ бе последвано от редица други подобни произшествия. За тях няма да разказваме, само ще отбележим, че подобна закономерност трябваше според нас да убеди постепенно наблюдателните хора, че зад всичко това стои някаква зла воля, преследваща съвсем определена цел.

През следващите два месеца — от началото на май до края на юли — цялата планета бе разтревожена от нови странни събития. Първата жертва беше една млада негърка от Хардфорд, щата Кънектикът. Тя излизала от къщата, където работела като прислужница и изведнъж полетяла нагоре, надавайки ужасни викове. Пощенският раздавач — единствен свидетел на произшествието — видял как тя се издигнала на височина приблизително сто метра, а после паднала долу и се разбила. Раздавачът заяви, че не забелязал по небето никакъв летателен апарат. Втората жертва беше един митничар от Кале: свидетели видели как се издигнал също така вертикално нагоре във въздуха и с огромна скорост се понесъл към Англия. След няколко минути го намериха на крайбрежните скали близо до Дувър; беше мъртъв, но по тялото му нямаше никакви външни повреди. Можеше да се помисли, че е бил спуснат внимателно на мястото, но лицето на митничаря беше посиняло като на обесен.

После настъпи периодът на тъй наречените „успешни премествания в пространството“. Първият човек, пристигнал жив и невредим в крайния пункт на въздушното пътешествие, беше един

скитник. Невидимата ръка го сграбчила в момента, когато просел пред входа на Парижката Света Богородица и след десет минути го спуснала наред Пикадили пред краката на изумен полицаи. На скитника му се сторило, че го пренасят по въздуха в някаква затворена кабина, в която не прониквал нито вятърът, нито светлината. Хората, присъстващи на отлитането, забелязали, че още щом се откъснал от земята, той изведнъж станал невидим.

Преместванията в пространството продължаваха всеки ден в разстояние на два месеца. Когато стана ясно, че са безопасни, на тях почнаха да гледат по-весело. Невидимата ръка явно разчиташе на случая. Днес изборът ѝ се спираше на девойка от Деновър, щата Колорадо, която се озоваваше нейде в приволжската степ, утре тя пренасяше зъболекар от Сарагоса в Стокхолм. Най-голям шум вдигна преместването на достопочтения господин Марк Лефо, председател на френския сенат, който посред бял ден изчезна от Люксембургската градина и се озова на брега на езерото Онтарио. Той използва случая да пообиколи Канада, а после се върна в Париж, посрещнат тържествено на гарата при Булонската гора. По-късно тази неочаквана реклама изглежда доста допринесе за избирането му за президент на републиката.

Трябва да отбележим, че след всички тия премествания неволните пътешественици кой знае защо се оказваха нацапани от главата до краката с някаква червеникава течност. Но това беше единствената неприятна последица от безобидните приключения. След около два месеца преместванията в пространството се прекратиха, като отстъпиха място на още по-странни събития, които започнаха със забележителното произшествие с две съпружески двойки.

ЕПИЗОДЪТ С ДВЕТЕ СЪПРУЖЕСКИ ДВОЙКИ

Едната съпружеска двойка живееше в малка къща близо до Париж, в Ньои. Мъжът, Жак Мартен, преподавател в лицей Пастьор, въпреки младостта си беше много образован и даже бе написал забележително биографична изследване за Пол Моран. Съпрузите Мартен имаха четири деца.

На трети юли към полунощ мадам Мартен тъкмо заспивала, когато изведнъж чула съскащото свистене, за което вече споменахме, после усетила лек тласък и почувствувала, че се издига много бързо

нагоре. Когато отворила очи тя останала поразена: ярка лунна светлина заливала стаята ѝ; едната стена била изчезнала, а тя самата лежала на края на леглото, разрязано надлъж на две. Там, където отляво преди малко се намирал мъжът ѝ, зеела бездънна пропаст, над която блещукали звезди. Ужасена, мадам Мартен се отдръпнала към оцелелия край на леглото и с учудване забелязала, че креватът не се прекатурва, въпреки че се държал само на два крака. Впрочем, колкото и да е странно, това донякъде я успокоило. Тя усетила, че издигането престанало, но цялата половина на стаята заедно с нея продължавала да се носи с невероятна скорост на някъде по права линия. После усетила, че сърцето ѝ се свива, също като че се спуска много бързо с асансьор и разбрала, че пада. Мадам Мартен зажумяла, очаквайки смъртоносния удар. Но вместо удар последвал слаб тласък и когато отново отворила очи, нищо не видяла. В стаята било тъмно. Но да дадем думата на самата мадам Мартен:

„Изглежда, пропастта до мен се бе затворила. Повиках мъжа си, исках да му разкажа какъв страшен сън сънувах. Цялата се тресях. Напипах ръката на мъжа си и изведнъж чух нисък непознат глас: «О, скъпа, колко ме изплаши!» Говореше се на английски! Отдръпнах се, затърсих ключа, за да запаля електричеството — и не можах да го намеря. «Какво има?» — попита непознатият пак на английски. Тогава той запали лампата. Видяхме се и двамата извикахме. До мен в леглото лежеше разчорлен млад англичанин с малко носле, късоглед, още полусънен, в синя пижама. Погледнах — между нас по средата на леглото имаше пукнатина: дюшекът, чаршафът, юрганът — всичко бе разрязано на две: и едната половина на леглото бе с пет-десет сантиметра по-ниска от другата.

Когато съседът ми се опомни, въпреки чудноватото положение, той се прояви като истински джентълмен — оттогава имам коренно различно мнение за англичаните. След кратко, но съвсем естествено объркване, той се обърна към мен така непринудено и учтиво, сякаш не седяхме в един креват, а в гостна. Представих му се на английски. Той се казваше Джон Грѐм. Къщата му, както ми обясни, се намирала в Ричмонд. Когато се огледах, забелязах, че заедно с мен тук се бе преместила и половината от моята спалня: веднага познах прозореца с вишневите завеси, големия портрет на мъжа ми над скрина, малката масичка с книги до леглото; дори часовникът ми лежеше върху

книгите. Но другата половина на стаята ми беше непозната — това беше половината от спалнята на мистър Греъм. Там, на нощното долапче до леглото стоеше снимка на много симпатична жена и на четири деца, имаше списание и пакет цигари. Джон Греъм дълго разглежда и мен, и обстановката, с която се бях появила, после съвсем сериозно попита:

— Как се озовахте тук, мисис Мартен?

Обясних му, че и аз самата нищо не разбирам, посочих му големия портрет над скрина и казах:

— Това е мъжът ми.

Той направи същото и каза:

— А това е моята жена.

Тя беше очарователна и аз с тревога си помислих, че сега моят Жак навярно я държи в обятията си. Попитах:

— Как мислите, дали половината от вашата къща се е пренесла във Франция, щом половината от моята се е преместила тук?

— Но защо? — попита той.

Този англичанин почна да ми действа на нервите. «Защо?» Че откъде можех да знам! Защото все пак трябва да има някаква симетрия.

— Странна история — каза той, като поклати глава. — Как е възможно?

— Не е възможно, но се случи — отвърнах му рязко аз.

И в този миг нейде отгоре, навярно откъм втория етаж се зачуха плач и викове. «Децата!» — помислихме двамата едновременно. Джон Греъм скочи от леглото и бос хукна към вратата — към своята врата. Отвори я — плачът се чу по-силно, някой се закашля, после чух гласа на англичанина, който хем проклинаше, хем се мъчеше да успокои децата. Побързах да стана, за да се огледам. Лицето ми, както винаги, беше в ред. Оправих фризура си, после забелязах, че нощницата ми е твърде разголена и потърсих с очи пеньоара си. Но тогава си спомних, че го бях свалила в оная половина на стаята, която остана във Франция. Все още стоях и се разглеждах в огледалото, когато зад гърба ми се раздаде умоляващият глас на англичанина:

— Елате да ми помогнете!

— Разбира се, разбира се — казах аз. — Но по-напред ми дайте пеньоара и пантофите на жена ви.

Той ми подаде своя халат и ме заведе в детската стая. Дечицата бяха великолепни, но имаха коклюш. Особено мъчително кашляше най-малкото, прелестно русокосо момченце. Взех го на ръце и то се сгуши в прегръдките ми.

Останахме няколко часа при децата в мъчителна тревога: той мислеше за жена си, а аз — за мъжа си. Попитах го, не трябва ли да позвъни в полицията. Той опита, но телефонът се оказа прерязан. Радиото не работеше: антената беше също прерязана. Когато се разсъмна, мистър Греъм излезе на двора. Децата бяха заспали. След няколко минути англичанинът се върна и ми каза, че заслужава да погледна фасадата на къщата им. И прав беше! Неизвестният вълшебник, сътворил това чудо, е искал да раздели на две и да съедини две къщи с еднаква височина, с приблизително еднакво разположение на стаите и бе успял. Но нашата къща в Ньои беше тухлена, много проста, с високи прозорци, заобиколени с каменен бордюр, а английската представляваше истинска вила, боядисана в черно, с бели врати и рамки на прозорците, с широки еркери. Съчетанието на двете напълно различни по стил половици правеше доста странно впечатление — нещо като Арлекина на Пикасо.

Помолих мистър Греъм да се облече по-бързо и да изпрати във Франция телеграма, за да узнае какво се е случило с жена му. Той ми отвърна, че пощата се отваря чак в осем часа. Този флегматичен човек явно не можеше да си представи, че в такива извънредни обстоятелства можеше да разбуди телеграфиста, без да се съобразява с никакви правила. Настоявах, но безуспешно. Единственото, което ми отговаряше, беше:

— Пощата се отваря точно в осем часа.

Най-сетне в седем и половина, когато англичанинът все пак се намери да излезе, видяхме пред къщата един полицай. Той с изумление разглеждаше фасадата и ни подаде телеграма от префекта на Парижката полиция. Префектът питаше тук ли съм и съобщаваше, че мисис Греъм е жива и здрава и се намира в Ньои...“

Едва ли е необходимо да цитиране целия разказ на мадам Мартен, трябва само да кажем, че мисис Греъм се грижела за децата също така, както мадам Мартен за малките англичанчета, че двете съпружески двойки бяха очаровани от запознанството си и останаха близки приятели до края на живота си.

Серията от тъй наречените „съставни къщи“ беше дори по-масова от серията „премествания в пространството“. Повече от сто двойки бяха преместени по аналогичен начин и това стана любима тема на романистите и режисьорите. На широката публика особено допадаше наличието в тези случаи на известна пикантност. Освен това публиката много се забавляваше от ситуациите, когато кралица се събуждаше в леглото на полицай, а балерина — до президента на Съединените щати. После тази серия внезапно се прекъсна, за да отстъпи място на нови събития. Сякаш тайнствените същества, забавляващи се да се месят в живота на хората, бяха капризни, непостоянни и бързо се насищаха на игрите си.

КЛЕТКАТА

В началото на септември невидимите същества, чието могъщество по това време беше известно на всички, почетоха с вниманието си най-знаменитите учени на Земята. Дванадесет души, повечето физици и химици, прославили се с изключителни постижения в науката, бяха грабнати едновременно от различни градове на най-напредналите страни и пренесени на една поляна в гората Фонтенбло.

Група младежи, дошли в гората да се катерят по скалите, забелязали няколко възрастни мъже да скитат смутени по една поляна сред дървета и камъни. Младежите видели, че хората са в затруднение и поискали да се приближат до тях, за да им предложат услугите си, но с изумление открили, че пътят им прегражда невидима, но съвсем непреодолима стена. Опитали се да я заобикалят, и се убедили, че невидимото препятствие обкръжава цялата поляна. Някои от младежите познали един от учените — той им бил професор. Те го повикали, но изглежда той нищо не чувал: звуците не проникнали през преградата. Знаменитите учени били изолирани като животни в клетка. Един от младежите съобщил на властите за случилото се и към пладне в гората Фонтенбло заприиждали любопитни. По това време учените вече проявявали безпокойство: всички били хора на преклонна възраст. Те скитали уморени край невидимата стена, викали нещо, а когато се убедили, че не ги чуват, почнали да дават знаци да им донесат храна.

Сред зрителите имало няколко офицери и, на единия му хрумнало да спуснат храна с вертолет. След два часа в небето се чуло

бръмчене на мотор и летецът, спускайки се ловко, хвърлил пакет с храна точно над поляната. Но когато пакетът с храната стигнал на двадесетина метра от земята, изведнъж подскочил и увиснал във въздуха. Кръглата клетка имала плосък покрив от същото невидимо силово поле.

Когато почнало да се стъмнява, учените изпаднали в отчаяние. Те обяснили със знаци, че умират от глад и че им е студено. Но разтревожените зрители с нищо не могли да им помогнат. „Нима тези изключителни умове ще загинат пред очите ни?“ — с тревога се питали те.

При първите лъчи на слънцето зрителите забелязали, че невидима ръка била окачила в центъра на „клетката“ хвърления от вертолета пакет с храна. Той се люлеел на връвчица на пет метра от земята, а до него висяло въже, което стигало чак да земята. Всеки млад човек без усилие би успял да се покатери по въжетото и да вземе пакета, в които била спасителната храна. За нещастие, малко вероятно било някои от учените мъже — най-младият бил на около седемдесет години — да може да извърши това сложно гимнастическо упражнение. Зрителите видели, как учените се приближават до въжетото, сякаш опитват силите си, но по-далеч не стигнали.

Така изминал вторият ден, настъпила нощта. Зяпачите постепенно се разотишли. Към полунощ един студент решил да провери не е ли изчезнала невидимата стена. За свое голямо изумление той открил че нищо вече не прегражда пътя му към учените. Жестоката сила, забавляваща се с хората цели две денонощия, най-сетне благоволила да пусне пленниците си.

Такива бяха главните събития през оня период. Тогава те ни се струваха необясними, но сега ние знаем, че това е било период на експерименти, провеждани от планетата Уран. По-долу публикуваме извадки от трактата на знаменития урански учен А. Е. 17. Читателят не бива да забравя, че трябваше да търсим земни значения на уранските думи, затова преводът не може да се смята за точен. Годината на Уран трае доста повече отколкото на Земята, но ние се постаряхме да подредим всички данни според земно време. Освен това уранците използват за обозначение на хората термин, означаващ приблизително „двуноги безкрили“. Но това твърде усложняваше изложението и ние навсякъде пишем просто „хора“. Също така странната дума, с която те

назовават нашите градове, ние заменихме с термина „човешки мравуняк“, който според нас доста точно отговаря на създалата се у чуждопланетните наблюдатели представа за нас. И накрая, нека читателят не забравя, че макар уранците да имат сходни с нашите органи на зрение, те не възприемат звука. Помежду си уранците общуват посредством специален орган, състоящ се от набор миниатюрни разноцветни светещи телца, които светват и гаснат в различни комбинации. Когато установили, че хората нямат подобен орган и понеже нямали никаква представа за звуковата реч, уранците естествено решили, че ние не сме способни да разменяме мисли.

В тази глава ние ви предлагаме само няколко малки откъса от трактата на А. Е. 17. „Животът на хората“.

из „ЖИВОТЪТ НА ХОРАТА“. ТРАКТАТ НА АКАДЕМИК А. Е. 17

Когато разглеждаш малките планети, например такива като Земята, с обикновен телескоп, можеш да различиш по повърхността им големи петна с доста по-неясни очертания, отколкото на езерата или моретата. Ако се наблюдават тези петна по-дълго време, не е трудно да се установи, че в продължение на няколко земни столетия те се разширяват, достигат максимална големина, а после се свиват и съвсем изчезват. Мнозина наблюдатели свързват това явление с някакво заболяване на почвата. Всъщност, то поразително напомня появяването и разнасянето на отоците по тялото. Но след изобретяването на ултрателемикроскопа успяхме да установим, че имаме работа с натрупване на живи организми. С първите несъвършени още уреди ние различавахме само смътно гъмжило от същества, нещо като трептяща слуз, което доведе даже такъв превъзходен изследовател като А. 33 до извода, че тези земни колонии се състоят от същества слети в един организъм. Но съвременните уреди веднага ни дадоха възможност да различим отделни живи същества и дори да проследим движението им. Петната се оказаха огромни гнезда, които до известна степен може да се сравняват с нашите урански градове; ние ги нарекохме „човешки мравуняци“. Тези мравуняци гъмжат от миниатюрни същества — хора. Това са безкрили двуноги бозайници, покрити с редки косми, повечето снабдени с изкуствен епидермис. Дълго време се считаше, че те сами отделят тази допълнителна кожа от жлезите си. Но след продължително

наблюдение можах с увереност да отхвърля тази хипотеза: всъщност обитателите на Земята, подчинявайки се на могъщ инстинкт, събират кожи от някои животни и растителни влакна и ги полепват по себе си, за да се защитават от студа.

Не случайно употребих думата „инстинкт“ — искам още от първите страници на моя трактат ясно да изразя отношението си към въпроса, който въобще никога не биваше да се поставя, но въпреки това напоследък се обсъжда с неподобаващо лекомислие. Странна мода се появи у нашите естествоизпитатели от младото поколение: някои от тях допускат у тези земни организми наличието на разум, сходен с нашия! Нека други доказват абсурдността на подобни „теории“ — това не е моя специалност. В книгата си аз ще ви покажа, колко са несъстоятелни тези възгледи от научна гледна точка.

Напълно обясними са вълненията и ентузиазмът, обхванали наблюдателя, когато, разглеждайки за първи път нещо подобно на слуз, изведнъж започва да различава отделни същества и дори сценки от живота им. Виждахме дълги улици, по които обитателите на Земята се движеха в различни посоки, спираха се и като че ли дори разговаряха; виждахме малки индивидуални гнезда, в които самецът и самката се грижеха за своята челяд. Виждахме придвижвания на армии, строители по време на работа... Но за да се изучават научно психическите качества на тези животни не е достатъчно обикновено наблюдаване на случайни явления. Извънредно важно е да се създадат най-благоприятни условия за наблюдение и не по-малко важно е тези условия да бъдат колкото се може по-разнообразни. С други думи, необходимо е да се проверят предположенията с експерименти, защото науката се опира само на твърдо установени факти.

И ние се постаряхме да направим точно това, чрез провеждане на цяла серия от разнообразни опити. Но преди да пристъпя към изложението им, искам читателите да си представят с какви огромни трудности беше свързано осъществяването на нашия проект. Наистина, откакто почнахме да използваме VV-лъчите, експериментите на далечно разстояние бяха вече възможни, можехме да взимаме предметите, да манипулиране с тях и дори да ги пренасяме през космоса. Но за такива миниатюрни и крехки същества като хората, даже VV-лъчите бяха твърде груб и несвършен инструмент. При първите опити ние много често убивахме животинчетата, които

искахме да изследваме. Чак когато създадохме предавателни устройства с извънредно висока чувствителност, ние се научихме да боравим достатъчно предпазливо с живата материя. Например, когато за първи път започнахме да пренасяме хора от една точка на земната повърхност в друга, ние не взехме предвид ниската съпротивителна сила на тези животинчета. Пренасяхме ги прекалено бързо през разредения тънък слой атмосфера, обкръжаваща Земята и те умираха от задушаване. Наложихме се да построим истинска камера от лъчи, в която скоростта на транспортирането не се отразяваше пагубно върху опитните животинчета. По същия начин, когато почнахме да разделяме на секции човешките гнезда и да ги пренасяне, ние не отчетохме веднага особеностите на строителните материали, използвани от обитателите на Земята. Едва в последствие се научихме да манипулиране с половинките от гнездото, като предварително ги укрепвахме със съответно лъчение.

По-долу читателят ще намери схематична карта на района на земната повърхност, където се провеждаха по-голяма част от експериментите. Обърнете внимание на двата големи „човешки мравуняка“: ние ги нарекохме „Ненормален мравуняк“ и „Нормален мравуняк“; и двете названия бяха по-късно приети от астросоциолозите.

Двата мравуняка са построени съвършено различно. Първият поражда с невероятно обърканата си мрежа от улици, докато вторият се отличава с почти геометрична планировка. Между „Ненормалния мравуняк“ и „Нормалния мравуняк“ има равна блестяща ивица, по всяка вероятност морски пролив. Най-големият мравуняк на Земята — „Геометричният мравуняк“ е построен по още по-регулиран план, но е разположен твърде далеч от първите два и отделен от тях с широка блестяща повърхност.

ПЪРВИТЕ ОПИТИ

С вълнение се взирахме в очарователния миниатюрен пейзаж в екрана на ултрателемикроскопа. Бяхме насочили уреда към „Нормалния мравуняк“, избрали бяхме по-свободен участък, за да можем по-ясно да наблюдаваме реакциите на хората. Тъничките дръвчета на екрана блестяха в лъчите на пролетното слънце, а между дърветата се виждаха много неподвижни насекоми, образуващи

неправилни кръгове; в центъра на всеки кръг стоеше едно изолирано насекомо. Опитвахме се да отгатнем значението на замислената от тях игра, но не дойдохме до никакво заключение и решихме да употребим лъч. Резултатът беше поразителен. В почвата се образува дупка, някои насекоми бяха затрупани от изхвърлената пръст и тоз час всички останали се раздвижиха. Най-чудното е, че действията им изглеждаха почти разумни! Едни се спуснаха да разравят затрупаните, други изтичаха за помощ. И доста скоро причиненият от нас безпорядък бе премахнат. После още няколко пъти използвахме лъч в различни точки на земната повърхност, но вече избирахме ненаселени райони, за да не подлагаме обектите на нашите изследвания на ненужна опасност. При това се научихме да регулиране интензивността на лъча и да действуваме по-внимателно. Чак тогава пристъпихме към първата серия експерименти.

Според разработената от мен програма трябваше да вземем няколко същества от различни „човешки мравуняци“, да ги бележим и пренесем в отдалечени райони, за да определим ще съумеят ли да се завърнат в своя „човешки мравуняк“. Както вече споменах, ние се сблъскахме с непредвидени затруднения: първо, защото опитните животни умираха по време на пренасянето, и второ — защото не взехме предвид изкуствения епидермис, който си изработваха тия създания. Те необикновено лесно се освобождаваха от горната си кожа и ние веднага ги изгубвахме от погледа си щом попаднеха в чужд „човешки мравуняк“. Впоследствие ние одирахме при пренасянето горния им епидермис, за да бележим непосредствено телата им, но щом стигнеха до „човешкия мравуняк“, животните си правеха нов епидермис.

Най-сетне асистентите ми се научиха с помощта на ултрателемикроскопа да следят опитните животни, без да ги изпускат от погледа си. Те установиха, че в 99 случая 100 от съществата се връщат в мястото, откъдето са били взети. Аз пренесох два самца от „Ненормалния мравуняк“ в най-отдалечения, тъй наречения „Геометричен мравуняк“. След десет земни денонощия моят достоен ученик Е. Т. 33, който ден и нощ ги следеше, ми съобщи, че двете опитни животни се върнали в своя „Ненормален мравуняк“. Бяха се върнали, въпреки че абсолютно не познаваха мястото, където ги бях пренесъл. Как бяха намерили пътя? Пренасянето се извършваше почти

мигновено и те не са имали никаква възможност да запомнят пътя. Какво им служи за ориентировка? Естествено, не паметта, а някакъв особен инстинкт толкова чужд на нашата психология, че ние не можем нито да го определим, нито да го обясним.

Опитите с пренасянето трябваше да дадат отговор и на още един въпрос: ще бъдат ли познати върналите се индивиди от останалите? Обикновено връщането на опитните животни в гнездото предизвикваше голямо вълнение у останалите. Те обхващаха върналия се с горните си крайници, а понякога дори допираха до него устния си отвор. Наистина, в отделни случаи такива връщания предизвикваха у останалите реакция на недоволство и дори гняв.

Следващата ни задача беше да си изясним познати ли са на земните животни чувствата, свойствени на уранците, по-специално любовта, — съпружеската и родителската. Такава хипотеза още от самото начало ми изглеждаше абсурдна: да се приеме, означаваше да се припише на земните обитатели такова съвършенство, каквото ние уранците бяхме постигнали след милиони години културно развитие. Но ученият е длъжен да пристъпи към изследванията си без предубеждение и независимо от възможния им изход.

Самците обикновено прекарваха нощта до своите самки. Помолих моите ученици да разрежат няколко гнезда по такъв начин, че да отделят самец от самката без да ги безпокоят, да съединят половинката от гнездото А с половинката от гнездото Б, а после да наблюдават дали животните ще забележат подмяната. Поръчах на сътрудниците си да намерят две гнезда с еднакви по размер килийки и еднакъв брой малки. Моят ученик Е. Х. 33 не без гордост ми показва две почти идентични гнезда, едното в „Ненормалния мравуняк“, другото в „Нормалния мравуняк“: двете се обитаваха от двойка с по четири малки. И в двата случая изкуствено разделените двойки не изразиха нищо друго освен слабо учудване в момента на събуждането и то изглежда предизвикано от тласъка при съединяването на гнездата. После, в двата случая, „двойките“ останаха заедно: нито самец, нито самката не се опитаха да избягат, а се държаха така, сякаш нищо не се е случило. Но най-поразителното беше, че двете самки — факт наистина невероятен — веднага се заеха да се грижат за чуждите малки, без да проявяват нито ужас, нито отвращение. Те явно не бяха разбрали, че това не е тяхното потомство.

Този опит беше повторен многократно. В 93 случая от 100-те, опитните „двойки“ еднакво се грижеха и за гнездата, и за малките. Самките продължаваха сяпа да изпълняват функциите си. Можеше да се предположи, че ги обърква голямото сходство на гнездата. При следващите експерименти ние избрахме гнезда, които никак не си приличаха. Например, съединявахме половинка от жалко малко гнездо с половинката от богато гнездо. Резултатите в повечето случаи бяха еднакви. Убедихме се, че хората не са способни да различат своето собствено гнездо от чуждото.

След като доказахме по такъв начин, че в областта на чувствата обитателите на Земята не се различават от животните и че се намират в низш стадий на развитие, решихме да проверим интелектуалните им способности. Изолирахме няколко индивида в лъчева клетка и поставихме вътре храна, до която опитните животни можеха да стигнат само с помощта на все по-сложни действия. За експеримента нарочно избрахме определени индивиди, за които моят колега Х. З8 твърдеше, че уж притежават признаци на научно мислене. В приложение Б към книгата си съм изложил всички подробности на опита. Той безспорно доказва, че времето на един човешки живот е твърде ограничено, затова те мигновено загубват даже най-простите инстинкти за самосъхранение, вложени у тях по наследство и са абсолютно неспособни да измислят нещо ново, когато се сблъскват със задачи, малко по-различни от тези, които са свикнали да решават.

След дълги експерименти с отделни обитатели на Земята аз и моите ученици толкова добре изучихме тези мънички животни, че вече можехме да ги наблюдаваме в обикновения им живот, без да прибъгваме до вмешателство. Особено поучително беше да се проследи един „човешки мравуняк“, както и направих, в продължение на много земни години.

Кога и защо обитателите на Земята са се отказали от личната си свобода, за да станат роби на „мравуняка“, ние не знаем. Може би процесът на обединяване в общества е бил предизвикан от необходимостта да се отбраняват от други същества или да се борят със стихииите.

От всички животни хората разполагат с най-малко свободно време и имат най-малко радости в живота. В големите мравуняци, особено в „Геометричния мравуняк“ трескавата дейност започва от

разсъмване и не спира до късно през нощта. Ако тази дейност беше необходима, би било понятно, но хората са толкова ограничени, толкова подтиснати от инстинктите си, че продължават да се суетят и да произвеждат нещо, макар от това да нямат никаква нужда. Не веднъж и не дважд съм виждал складове на „човешки мравуняци“ да пращят от запаси и въпреки това, нейде наблизо друга група земни обитатели продължаваше да произвежда също такива предмети.

Много малко знаем за делението на хората на касти. Установено е, че някои от тези животни обработват земята и произвеждат основното количество хранителни продукти, други произвеждат изкуствения епидермис или строят гнезда, а трети явно нищо не вършат, а само бързо се движат по повърхността на планетата, хранят се и се съвокупляват. Защо първите две касти хранят и обличат третата? За мен остана неясно. Предполагам, че трябва да търсим обяснението в поразителната глупост на хората. Напълно безсмислено би било да се опитваме да разберем поведението им, ако изхождаме от нашата уранска логика. Човекът не се ръководи от разума си. Човекът се подчинява на неосъзнати инстинкти. Забавлявах се да наблюдавам отделни екземпляри, за които любовните функции явно бяха основен жизнен стимул. Самецът започваше със завоюването на самката, стоварваше върху себе си грижата за нея, за малките и гнездото. Но изглежда този товар му беше малък и той тръгваше да търси нова самка, за която строеше ново гнездо. Едновременните любовни връзки създаваха на нещастното животно безброй неприятности, но самецът не правеше никакви изводи и през глава се впускаше в нови авантюри.

Едно от най-поразителните доказателства за абсолютната неспособност на земните обитатели да се учат от уроците на миналото открих, когато наблюдавах ужасяващи сражения между екземпляри от един и същ вид. На Уран самата мисъл една група уранци да нападне друга, обсипвайки ги с метални снаряди или опитвайки се да ги задуши с отровни газове, повтарям, самата мисъл би изглеждала дива. В течение на няколко земни години наблюдавах как големи групи хора се сражават помежду си ту в един, ту в друг район на планетата. Понякога те се биеха открито, понякога се заравяха в земята и се опитваха от своите дупки да разрушат отсрещните дупки, обсипвайки ги с тежки парчета метал, а понякога дори си прикачваха крила, за да сразят противника отгоре. Сцените на сражения, които наблюдавахме,

бяха толкова отвратителни и безсмислени, че ако тези създания имаха поне някакъв зародиш на памет не биха прибегнали до подобни методи поне докато не се сменят няколко поколения. Но дори в продължение на краткия живот на едно поколение едни и същи индивиди, убедихме се, участваха във все нови и нови безумни смъртоубийствени битки.

Още един удивителен пример за робската зависимост на хората от техните инстинкти е забелязанието от нас упорит стремеж да възстановяват „човешки мравуняци“ в определени точки на планетата, където те предварително бяха обречени на разрушение. Например аз наблюдавах как на един гъсто населен остров в течение на осем земни години всички гнезда три пъти се разрушаваха от сътресение на земната кора. За всяко разумно същество би било очевидно, че обитателите на този остров трябва да се преселят. Но земните жители не правят това. Обратно, изпълнявайки сякаш някакъв ритуал, те събират същите парчета метал и дърво и търпеливо възстановяват своя „мравуняк“, който през следващата година ще бъде пак разрушен.

Но моите противници биха могли да възразят, че колкото и абсурдна да ни се струва преследваната цел, все пак дейността на земните обитатели изглежда целенасочена, а това свидетелствува за някаква ръководеща ги сила, която може да бъде само разумът.

Пак ще кажа, че тези които мислят така грешат! Суетенето на хората, обезпокоени от земетресение, както вече споменах, напомня движението на молекулите в газообразна среда. Ако проследим всяка отделна молекула ще ни се стори, че тя се движи по много сложна и чудновата траектория. Но съчетанието на много молекули свежда движението на цялата среда до най-прости елементи. Точно същото става, ако разрушим „човешки мравуняк“. Хиляди насекоми почват да се блъскат един друг, да си пречат, проявявайки всички признаци на безпорядъчно суетене и въпреки това след известно време „мравунякът“ е построен отново.

Ето какво представлява тъй нареченият „интелект“ на хората. Щастлив ще бъда, ако моите скромни експерименти помогнат да се разсее пагубното заблуждение и да се поставят земните насекоми на онова място, което те трябва да заемат сред живите същества.

За щастие А. Е. 17 не доживя първата междупланетна война и по-късното установяване на дипломатически отношения между Земята и Уран, когато фактите опровергаха труда на целия му живот. До смъртта си той се радваше на почит и уважение.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
4/1968 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.